

Par ANO Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām

Tiesībsarga seminārs, Rīgā, 04.11.2014.

Valsts aktivitāte

1966. gada 16. decembra ANO Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (pakts):

- Latvija pievienojusies 1990.gada 4.maijā;
- **Sākotnējais ziņojums** par paktā noteikto tiesību izpildi par periodu līdz 2002.gada 1.janvārim:
  - ~ akceptēts MK 2003.gada 16. aprīlī;
  - ~ ANO iesniegts 2005.gadā;
  - ~ oficiālai ziņots ANO Ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību Komitejas 38.sesijā, 2007. gada maijā

Plānotās aktivitātes

- Nākamie trīs ziņojumi par paktā noteikto tiesību īstenošanu Latvijai bija jāsniedz 2009. gadā, tomēr tādi nav iesniegti;
- Nākamo Latvijas ziņojumu plānots virzīt izskatīšanai valdībā 2014.gada beigās

Pakta struktūra

- Preambula
- I daļa (1. pants) — tautu pašnoteikšanās tiesības;
- II daļa (2.—5. pants) — paktā noteikto saistību izpildes principi (nediskriminācija, dzimuma līdztiesība);
- III daļa (6.—15. pants) — garantētās tiesības;
- IV daļa (16.—25. pants) — pakta ievērošanas uzraudzības un interpretācijas noteikumi;
- V daļa (26.—31. pants) — pakta parakstīšanas un spēkā stāšanās noteikumi.

Tiesību katalogs

6. pants — tiesības uz darbu;
7. pants — tiesības uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem;
8. pants — arodbiedrību izveides, darbības un streiku tiesības;
9. pants — tiesības uz sociālo nodrošinājumu;
10. pants — ģimenes aizsardzības pienākums;
11. pants — tiesības uz atbilstošu dzīves līmeni (uzturs, apģērbs un mājoklis, un tiesības nemitīgi uzlabot dzīves apstākļus);
12. pants — tiesības sasniegt visaugstāko fiziskās un psihiskās veselības līmeni;
13. pants — tiesības uz izglītību;
14. pants — neatliekamie pasākumi bezmaksas pamatizglītības ieviešanai;
15. pants — tiesības piedalīties kultūras dzīvē, izmantot zinātnes progresa rezultātus un baudīt ar saviem radošiem darbiem saistīto interešu aizsardzību.

ANO rekomendācijās iezīmētie problēmloki (2007) (I)

- korupcija valsts iestādēs, tiesā;
- antidiskriminācijas tiesiskā regulējuma trūkums,
- nepilsoņu diskriminācija;
- valsts valodas prasība kā iespējami diskriminējoša lingvistiskām minoritātēm, īpaši, gados vecākiem iedzīvotājiem, vēršoties valsts iestādēs;

- dzimuma līdztiesība atalgojumā, pārvaldes lēmumu pieņemšanā;
- bezdarba atšķirības reģionos;
- nepietiekama arodapmācība bezdarbniekiem;
- nepietiekama personu ar invaliditāti iesaiste darba tirgū;
- nepietiekamas darba drošības prasības;

ANO rekomendācijās iezīmētie problēmlauki (2007) (II)

- nepietiekamam minimālā darba samaksa, lai nodrošinātu adekvātu dzīves līmeni sev un ģimenēm;
- nepietiekama informācija, vai sociālo pabalstu sistēma, t.sk. bezdarbnieku pabalsts, nodrošina adekvātu dzīves līmeni;
- augsts ģimenē pieļauto noziegumu skaits; bērnu un sieviešu ļaunprātīga izmantošana;
- cilvēku tirdzniecība;
- ielu bērni (nav efektīva problēmas risinājuma);
- nabadzības izskaušana;
- piespiedu izlikšana no mājokļa (īpaši īres attiecībās); bezpajumtnieki;

ANO rekomendācijās iezīmētie problēmlauki (2007) (III)

- nepietiekams finansējums veselības aprūpei; reģionālās atšķirības pieejamībā, personāla aizplūšana;
- augsts tabakas patēriņš;
- augsts pašnāvību līmenis;
- neattīstīts sabiedrībā balstīts pakalpojums personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem;
- pamatizglītības kvalitāte, zemas skolotāju algas;
- izglītība romu bērniem;
- skolas brīvas no agresijas, narkotikām un alkohola.

Rekomendācijas pieejamas vietnē:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/countries.aspx?CountryCode=LVA&Lang=EN

NVO līdzdalība (I)

- **ANO Cilvēktiesību Padome**

NVO, nacionālās cilvēktiesību institūcijas (NCI), pilsoniskās sabiedrības pārstāvji kā novērotāji

~ NVO ar ECOSOC konsultatīvo statusu un NCI var vērsties pie Padomes interaktīvo diskusiju un debašu laikā

~ neatkarīgi no statusa NVO var līdzdarboties Vispārējā periodiskā pārskata tapšanā, sniedzot rakstisku informāciju par apskatāmo valsti

NVO līdzdalība (II)

- Pirmā reize, kad NVO piedalījās oficiālajās ANO apspriedēs, bija **Ekonomisko un Sociālo lietu Padomē** 1946. gadā.
- ANO Statūtu 71. pants noteica piemērotus pasākumus, lai konsultētos ar NVO. Šobrīd attiecības ar ECOSOC regulē ECOSOC rezolūcija 1996/31.
- Starptautiskās, reģionālās un nacionālās NVO, bezpeļņas sabiedrības vai brīvprātīgās organizācijas ir tiesīgas saņemt konsultatīvo statusu. Šim statusam ir trīs kategorijas: vispārējais, īpašais un specializētais statuss.
- Papildus ECOSOC konsultatīvajam statusam NVO var būt saņēmušas citas (pagaidu) akreditācijas ekonomiskajā un sociālajā jomā

NVO līdzdalība (III)

Noderīgas saites:

E-pasts (iespējams uzdot neskaidrus jautājumus)

civilsocietyunit@ohchr.org

Par līdzdalību:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/NgoParticipation.aspx>

Vadlīnijas:

<http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/UPR/InfoNoteNHRIUPR2ndCycle.pdf>

Kā sazināties ar Augsto komisāru Cilvēktiesību jautājumos:

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/NgoHandbook/ngohandbook1.pdf>

NVO līdzdalība (IV)

- Lai iegūtu **sīkāku informāciju** par NVO konsultatīvo statusu un kategorijām, apmeklējiet: <http://csonet.org/?menu=83>
- **Par akreditāciju sociālajā un ekonomiskajā jomā:**
<http://esango.un.org/civilsociety/displayConsultativeStatusSearch.do?method=search&sessionCheck=false>
- **Kā iesniegt ēnu ziņojumu:**
http://www.flac.ie/download/pdf/cescr_guide_to_shadow_reporti ng_final_20052014.pdf
- Papildu informācija:
<https://www.globalpolicy.org/component/content/article/176/31440.html>
<https://www.globalpolicy.org/ngos.html>

Kontaktinformācija (I)

F. How to contact OHCHR

Visiting addresses

Palais Wilson:

52 rue des Pâquis
CH-1201 Geneva, Switzerland

Motta Building:

48 avenue Giuseppe Motta
CH-1202 Geneva, Switzerland

Postal address

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
Palais des Nations
8–14, avenue de la Paix
CH–1211 Geneva 10
Phone: +41 (0)22 917 90 00
E-mail: InfoDesk@ohchr.org (general enquiries)
Website: <http://www.ohchr.org>

Kontaktinformācija (II)

Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR)

Human Rights Treaties Division (HRTD)

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR)

Palais Wilson – 52, rue des Paquis

CH – 1201 Geneva – Switzerland

Mailing address

UNOG-OHCHR

CH-1211 Geneva 10 (Switzerland)

Tel.: +41 22 917 90 00

Fax: +41 22 917 90 08

E-mail: cescr@ohchr.org

Paldies par uzmanību !